

Observatoriul este de două ori în săptămână, miercuri și sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisii cu post'a în lăintrulu monarchiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 6 fl. s'eu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Orice inserate,

se plătescu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a și a treia câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adreseate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 31.

Sibiu, 18/30 Aprile 1879.

Anulu II.

Nihilismulu în Russi'a și în Ungari'a.

Cuventulu Nihilismu (dela latin. Nihil-nimicu) au ajunsu că se impla de fiori nu numai pe lumea russésca, ci și pe alte popóra ale Europei. Unu diariu din cele mai de frunte ale partidei reunite din Ungari'a (Deakista și Aristocratica) asigură pe lectorii sei, că și Ungari'a este plina de nihilisti.

Este Nihilismulu identicu, sau încă sémene elu cu International'a și cu Comunardii din Franci'a, cu Socialismulu din Germani'a, cu terribil'a Maffia (societate de asassini) din Itali'a, cu Fenianii din Irlandi'a, cu Szegény legények din Ungari'a?

Ce sunt inse Nihilistii în Russi'a și ce sunt ei în Ungari'a? În care puncte se aseména și în care differu unii de alții? Ce este aceea ce voru unii că și alții se prefaca în nimicu în Nihil?

Până ce se va revelá caracterulu adevératu alu Nihilismului și analogi'a lui cu alte secte politice ori sociali, care au declarat resboiu societății vechi, se vedemu ce întielegu ungurii prin Nihilismulu din Russi'a și prin celu dela ei de acasă.

Diariulu „Magyar Ország“ din 19 Aprile constată de dorere, că și în Ungari'a sunt multi Nihilisti și că numărulu loru crește mereu, în proporțiuni spaimentătoare. Scopulu finalu alu nihilistiloru unguresci este identicu cu alu celor muscalesci. Unii că și alții tindu a pune man'a pe puterea statului; differu inse multu pucinu în miđiuloce, dară scrupolu nu'si facu din nimicu. Spre a'i cunoșce mai de aproape, se tragemu câteva linii paralele.

Nihilistii muscalesci lucra în secretu, conspira, se consulta, cugetă și decidu. Nihilistii magiari agitédia în publicu, consulta, cugetă, conspira, decidu totu pe facia. Muscalulu se face membru alu vreunei societăți secrete și din acelu momentu elu devine nihilistu. Magiarii devinu nihilisti numai din dio'a în care si-au perdutu tóta averea și jidovii nu le mai dau bani împrumutu. Nihilistii muscalesci stau în strictă solidaritate unii cu alții, cu fidelitate reciproca până la mórte. Magiarii isi sunt solidari numai candu au lipsa că se'si giredie unii la alții politic (cambie), că se le dea jidovii banii. Russii nihilisti sacrifică averile loru pentru scopuri publice. Magiarii nihilisti isi risipescu averea pe carutate, calarite, mancari, cartiarii, betii, tran-

davii, agitatiuni electorali, (kortes), femei. Muscalii nihilisti exilati din patri'a loru, facu propaganda din străinatate. Ai noștrii până atunci alérgea pe la spurcaciunile de caffè's chantants din Parisu și din alte cetăți mari, batu la carti pe la bancile de jocu din Monaco, apoi vinu acasă (golani), că se ne spuna unde poti petrece mai în desfrenare. Russii sunt democrați și se încérca a nivellá diverse clase a le societății. Nihilistii magiari sunt totu atăți domnisióri, carii injura (suduie) pe „purger“ (burgesi, orasiani) și pe jidovi. Muscalii nihilisti se ocupa cu literatur'a și cu sciintiele; cei din Ungari'a isi petrecu în cafenele și pe la secaturile de Tingl-Tangl în betii desfrenate (dorbézolnak).

Nihilistii muscali respectă averea ómeniloru și amerintia numai viați'a inamiciloru loru. Ai noștrii cei unguresci insiéla pe jidovi unde numai potu; după aceea'si tragu palmi și pumni, se cio-magescu, sau si duellédia ei între sine, după ce certatu mai antaiu, din cauza că se cufundase unulu pe altulu în datorii prin giruri și pe alte căli. În Russi'a nihilistii propaga doctrine sociali și politice de reforme radicali; ai noștrii invétia întieptiunea din comedii desbracate că „Frumós'a Elen'a“ și „Niniche“. Parol'a de di a muscaliloru este: Alta ordine sociale; parol'a celoru de la noi: Cheltuesce din alu teu până ai; candu nu'ti mai ajunge, apuca banii altora.

În Russi'a publiculu celu mare nu cunoșce pe Nihilisti; în Ungari'a îi șcie tóta lumea. Nihilistii muscali tacu, știu tacé și pazí secretulu de bună voia, ori de fric'a mortiei sigure. Nihilistii magiari facu gura și galagiá, flecarescu totu ce știu. Nihilistii muscali póta lupta crancena contra puterii despotice. Nu așa nihilistii magiari: acestia totu sunt de partit'a puterii, dela care traiescu. Pe nihilistii muscali îi duc în Siberi'a; pe ai noștrii îi punu în funcțiuni. Parte mare dintre nihilistii muscali isi termina viați'a în minele (baile) din Uralu și de aiea; pe cei unguresci candu nu mai știu ce se face cu ei, îi punu executori, inspectori de școle, sau la catastro, ori îi alegu deputati, că se ia locul altoru fii ai patriei, bine instruiti, laboriosi, încarunțiți în servitiulu statului.

Statulu Russiei cérca se estermine pe nihilisti; statulu Ungariei aplica și ajută pe multime de nihilisti. Dacă în Russi'a nihilistii sunt sobolii statului cari ilu submina (sapa), ca se 'lu ruinedie

și prefaca de nou, apoi nihilistii Ungariei sunt locustele și omidele statului, care devasta semenaturile verzi și despóie ramii arboriloru. Nihilistii muscali sunt vrasmasii puterii despotice; cei unguresci sunt uneltele aceleia. Nihilistii muscali sunt nisce fantasti visionari și deliranti politici; cei unguresci sunt patrioți deposedati, ajunsu la sapa de lemn, carii alérgea după funcțiuni.

Nihilismulu russescu vóiesce se apuce domni'a preste statu, spre a'si realizá ideile și planurile sale. Nihilismulu magiaru încă vrea se ia statulu Ungariei în putestatea sa, pêntru că se póta trái din spinarea țierei. Nihilismulu russescu se afla într'o luptă teribilă de viață și mórte, punendu'si tóta existenți'a în jocu, numai ca se'si ajunga scopulu. Nihilismulu magiaru nu pune din partea sa nimicu în pericolu, ci se trage la umbr'a puterii, se întinde și se incuiba pretotindeni, că se'si póta ajunge scopulu. Nihilistii muscali inpusca pe funcționari fóra a le ocupá locul: nihilistii ungureni facu intrige asupra funcționariloru, că se îi scóția și se le ocupe ei locul. Lupt'a nihilismului russescu va fi lungă și rezultatulu nesciutu. Nihilistii noștrii mergu mai siguru, ei ocupa punctele strategice că pre nesimțite și cu bunu rezultatulu pentru densii. Statulu actualu, sau adeca gubernulu Russiei póte se desarme pe nihilisti, dându țierei și poporulu constituțiune dintr'odata cu libertatea. În Ungari'a constituțiune ar fi, dară numărulu domnisióriloru proletari, flamendi și golani este așa de cumplitu și crește în proporțiuni atátu de infricosiate, în cătu Ungari'a nu e în stare se'i sature, se'i inbrace și se le implinésca destramatele pófte la totu.

Acestea le scrie unu magiaru de sange puru, îngrijatu fórtu pentru natiunea și patri'a sa. Nu 'iar pasá lui de fatalitatile Russiei, tremura inse la vederea atátoru mii de existențe catilinarie, nu de cele esite din opinca, de care, afara de câteva exceptiuni, abia póte fi vorba, cătu mai virtosu de miriadele proletariloru esiti din aristocrația și burgesiá, ómeni cu prea pucina invetiatura, semi-docti fantasti, precum îi caracterisá deunadi chiaru betranulu Csengery, membru alu academiiei și alu corpului legislativu. Auctorulu acestoru paralele întreveđe funestele consecențe ale inmultirei carturariloru proletari unguresci, adeca versari de sange. S'au creatu multime de posturi noue, pre cum nu mai sunt nicairi. La cele mai mici postur;

Foisiór'a „Observatoriului“.

Domnisiór'a Esopu.

Novela de: Charles Deslys.

Traducere de: Dimitrie Petrescu.

(Urmare.)

Înainte de plecare, se dusesse se înbracisiedie pe Bernardin'a la mănăstirea ei, și avusesse acésta scurtă întrevorbire cu Esopu:

— Cum dracu! v'a se dica nu 'mi mai remane nimicu? . . .

— Deocamdata nu, răspuse Esopu. Dar' pucina paciența domnule marquisu; lasă-me se punu eu la cale tóte acestea: póte ca va esí ceva; . . . celu pucinu la acésta aspiru . . . si amu bună speranția.

— Aminu! șcii, ca amu încredere. Dar' nu 'ti prea fragmentá capulu, bietulu meu Esopu; imi castigu hran'a acum, am sold'a gradului meu.

Acésta solda nu întârdiá a se marí. Locotenentulu Vallombreuse se făcu capitanu la luarea Zaatchei. Capu de batalionu la asediulu Sebastopolei.

În fine locotenentu-colonelu în lupt'a dela Solferino.

În timpulu acesta abia strabatuse Parisulu, schimbandu câteva cuvinte numai cu Esopu;

— Ei bine! cum mai merge . . . patrimoniuulu meu?

— Încă pucina rabdare, domnule marquisu.

— Am destulă, si sunt încantatu de sórtea mea. Nu vedí tu că sunt pe cale de a reajunge unu stramosiu?

De vre-o două trei ori revediusse pe Bernardin'a, și acésta nu fara o înmărmurire crescândă.

Fiić'a lui Esopu trecuse prin o schimbare neîntielesă. Asemenea floriloru celoru mai frumoșe ce multu tempu stau ascunse sub unu invelisii de nimicu, ase-

menea chrysalidei din care sbóra fluturele, desgratiósa adolescența devenise o frumoșă și maréția féta, distinsa că o ducesa, interesantă și mandră că Dian'a Vernon a lui Walter Scott, dară avendu, cu tóte acestea unu usioru velu de melancolie pe frumuseti'a ei:

— Dar' de ce nu te mariti tu? o întrebare de mai multe ori nasiulu seu . . . Te voiu înzestrá . . . Tatalu teu va dá banii, póte . . . ca si cu pensiunea . . . Dar' în cele din urma, scump'a mea fina, nu e nimicu ce n'asiu face pentru că tu se fii fericita. Crede-me Bernardino, ti se urasce în cele după urma cu viați'a de féta, marita-te.

Densă răspunsese totdeauna:
— Multumescuu nasiule, dar' eu nu me voiu maritá nici odata.

Si candu Vallombreuse, coprinu de mirare, se întorsese spre Esopu:

— Acésta e idea ei, răspunsese acesta. Nu credu s'o poti abate dela ea.

În răspunsulu tatalui că si în alu ficei, fusese ceva misteriosu și tristu, ce, de o camdata, atitiasse fórtu multu curiositatea marquisului.

S'apoi Bernardin'a erá atatu de frumoșă!

Negresitu erá ceva la miđiulocu.

Dară Vallombreuse nu erá omu se'si sparga capulu cu deslegarea unei enigme. Uită îndată acésta impresiune, uitá totul, aruncatu cum erá în virtejiulu lunei, în care glori'a sa militară, marele seu nume, placut'a sa elegantiá si mai cu séma romantic'a sa istoria i aduceau pe fia care di noue succese.

La generalulu seu mai cu séma, erá priimitu că copilulu casei. Generalulu avea o teneră socia, ce arată pentru tenerulu locotenentu-colonelu o adevérata și fratiésca amicitia. Într'o di pe candu acesta se mirá de cauzele acestei iubiri:

— Oh! imi esci cunoscutu de multu tempu, i răspuse ea. Eramu, la Sacré-Coeur, intim'a amica a Bernardinei.

— Ah! atatu mai bine, strigá elu, imi vei spune póte de ce s'a decisu se remana féta.

— Nu 'ti o voiu spune, dar' știu pentru ce.
— Va se dica e unu secretu? . . .
— Care numai mie mi s'a descoperitu . . . dá.
— Oh! spune-mi'lu, te rogu; dacă ai șci catu sunt de curiosu!

Vallombreuse isi luá aerulu seu veselú și refaciatu, caruia nimeni nu putea se reziste; așa ca d-na generalésa i răspuse:

— Ei bine, dacă e așa, dacă tii atatu de multu se o șcii, fin'a dtale iubescse pe cineva.

— Ce spui? Bernardin'a! . . . Audi colu! . . .

— De ce acésta mirare atatu de pucinu magulitóre? Ea e încantatóre. Se dice ca e bogata. Erá cea mai bună și cea mai inteligentă din tóta mănăstirea. A împlinitu acum două dieci și trei de ani, dacă nu me însielu.

— Pre legea mea, așa e! Dară am vediu'to așa de mica!

— Nu cumva vei fi voindu se dici: si așa de uritá?

— Dieu, nu! nu 'mi mai aducu aminte de ce erá privindu-o acum. Abia imi vine se credu ca e totu dens'a. Catu pentru bunatatea ánimei sale, nu m'asiu potea îndoui, fara se fiu unu ingratu; ea 'mi-a scapatu viați'a . . . si ori candu, de atunci, am fostu ranitu, ori candu am pucine friguri, revediu totdeauna lucindu înaintea mea marii sei ochi negri. Dar' tocmai pentru tóte acestea, cum Bernardin'a, mai cu séma cu averea tatalui seu, cum si ce felu Bernardin'a nu ia pe acela ce iubescse?

— Ei, vedí? . . . e preste potintia. Unu amoru fara speranția . . . unu mire idealu . . . care nu'i va fi nici-odata barbatu.

— Asiu! nu e înșocire de care fiu'a mea se nu fia demna. Îndată ce inchipuitulu d-tale ginere va șci ce onóre binevoescse dens'a a'i face, se va grabi se devina unu fidantiatu adevératu, realu, . . . numai de nu va fi vre-unu orbu, séu idiotu séu lipsitu de ánima. Dar' răspundu eu de totu. Acésta me privesce, în ca-

că și la altele mai mari concurenții sunt legiuni. Ai datu la unulu, 99 totu au remasu „föra chiverniséla.“

Revista politica.

Sibiu, 29 Aprilie st. n. 1879.

Aflanduse cu ocasiunea serbarii iubulare ministrii unguresci la Vien'a au avutu repetite și lungi conferentie cu colegii lor austriaci. Precum afirma organele ministeriale, obiectulu acelor conferentie ar fi fostu: organizarea Bosniei și a Hertiegovinei și politic'a comerciala ce are se urmedie de aci 'nainte Austro-Ungari'a, fatia cu Serbi'a, care precum se scie au incheiatu intr' aceea o conventiune comerciala cu Angli'a pe bas'a statelor celor mai favorisate.

Nu vomu remanea inse departe de adeveru deca vomu presupune, ca in acele conferentie ale ministrilor dualistici se va fi desbatutu preste totu politic'a orientala a monarchiei cu atatu mai virtuos, ca in fine comitelui Andrassy ia succesu a incheia unu feliu de conventiune cu guvernulu turcescu, relative la ocuparea Bosniei și a Hertiegovinei și a pasialicului Novi-Bazar. In puterea acelei conventiuni Turci'a recunoste ocupatiunea acelor provincii de unu faptu implinitu, ér' in ceea-ce priveste pasialiculu Novi-Bazar apoi, Austriei i se acorda dreptulu de a garnisona in urmatoarele localitati ale pasialicului și adeca: in Preuoj, Priepolje, Bielpolje și Nova-Varos; ori ce alta inaintare in sa nu se va potea intimpla fara consimtiementulu Turciei. Acestea se dice ca sunt punctele cardinale ale conventiunii incheiate, alu carei textu autenticu inse pana acuma nu s'au publicatu. Intr'aceea guvernulu turcescu au mai tramisu din nou cinci bataliune dela Constantinopole la Novi-Bazar și Lig'a albanesa sta gat'a și astépta cu arm'a la bratiu pe óspetii austro-ungari.

In cercurile militare ale armatei imperiale se manifestédia și se audu voci nemulțumite cu avansamentulu din primaver'a a. c. in care generalii și oficiari din stabulu generalu au avutu partea leului, ér' oficiarii dela trupele active și cu deosebire cei subalterni au participatu in mesura fôrte modesta, de si lips'a de oficiari este simțita și transferarile dela unu regimentu la altulu sunt la ordinea dilei.

Totu din incidentulu serbarii iubulare se asteptá și agratiarea cunoscutulu patriotu și publicistu serbescu Dr. Svetozar Miletici, care a fostu condamnatu la 5 ani inchisóre, in urm'a unui procesu tendentiosu, ce i s'a fostu intentatu de catra guvernulu ungurescu pentru crim'a de les-maiestate și conspiratiune in contra sigurantiei și a integritatii regatului ungurescu. Dar' acésta nu s'a intemplat, din cauza ca, precum dice „Pester Journal“ condamnatiulu ar fi refusat agratiarea.

Ambasadorulu russescu comitele Siualof la reintócerea sa la postulu seu din Londonu s'au abatutu si pe la Vien'a, unde au fostu primitu in audientia de catra Imperatulu și de catra principele de coróna archiducele Rudolf. Renumitul barbatu de statu alu Russiei au avutu repetite intalniri cu comitele Andrassy, cu ambasadorulu russescu din Vien'a, cu ambasadorulu italianu și celu germanu precum și cu presuntivulu gubernatoru alu Rumeliei orientale si principe alu Bulgariiei Aleco pasia alias principele Vogorides.

Petrecerea comitelui Siualof este fôrte viu discutata și comentata din partea pressei europene, asia cá si aceea din anulu trecut a comitelui Ignatief. Despre misiunea cu care a fostu insarcinat ambasadorele russescu din partea guvernului seu transpira, ca densulu a fostu tramisu cá se comunice Imperatului austro-ungaru felicitarile Tiarului pentru iubulele casatoriei sale de 25 ani, ér' apoi se se intielega cu guvernulu austro-ungaru asupra evacuarei Bulgariiei, asupra alegerei principelui bulgaru și asupra mesurilor internationale ce au a se luá in contra misăcarilor revolutionare ale nihilistilor și ale socialistilor. Ambasadorulu russescu a declaratú că evacuarea Bulgariiei de catra trupele russesci pana la terminulu de 3 Maiu a. c. ficsatu prin tractatulu dela Berlinu este o imposibilitate fisica. Acésta erá de prevediutu si nu pôte surprinde pe nimenea. Traganarea și nomolirea cestiunei orientale au fostu și este politic'a Russiei, pentru cá asia se obosésca pacientia poterilor interesate și se le descuragiesce.

Astadi Marti in 29 l. c. in diet'a ungrésca din B.-Pest'a intre obiectele puse la ordinea dilei se va aflá si odiosulu și fatalulu proiectu de lege pentru invetiamentulu obligatoriu alu limbei magiare in scótele confessionale nemagiare. Vomu avea deci ocașiune, a ne

litatea mea de nasiu. Me voiu duce se'lu affu chiar' acum; spune 'mi numele lui.

— Acésta, mai cu séma, 'mi e opritu a spune.

— Altor'a pôte, dar' nu mie.

— Ba tocmai d-tale. Ce ar dice ea, mare Ddieu! daca iubit'a ei Henrieta i-ar tradá secretulu.

— Ar dice ca iubit'a ei Henrieta a voitu fericirea ei, si cata totulu. Vorbesce dar', te rogu. Numele? Henrieta se mai indouí pucinu, zimbí, apoi plecanduse la urechia lui Vallombreuse, i murmura incetinelu numele cerutu.

Marquisulu se indrepta pe data uimitu, ne vrendu inca se crédia, si dusu pe ganduri.

Dar', in acelu momentu chiar', usi'a salonului se deschise far' de veste.

Generalulu sosea pe fuga.

— Ei! iute marquise, alérga la otelulu Vallombreuse. Betranulu d-tale intendantu te róga se alergi acolo. Nu mai are de catu cateva minute de traitu . . . . . Móre!

(Va urmá.)

convinge si de astadata, despre spiritulu de fratietate și de reconciliare de care sunt animati confratii nostri magiari fatia cu natiunea romanésca.

Nu ne indoimu, ca pucinii dar' bravii deputati romani cari se afla in diet'a ungrésca isi voru face datori'a lor patriotica, combatendu acelu proiectu si aparandu natiunea si bisecic'a nóstra nationale. Nu sufere inse nici o indoiala, ca maiortatea dietei va primi acelu proiectu si ca va decretá sentinti'a de mórte asupra natiunei romane.

Totu astadi se va redeschide si parlamentulu germanu din Berlinu, unde la ordinea dilei voru fi mesurile reactionare economice ale principelui Bismark. Resultatulu finalu alu desbaterilor ne va probá, intru catu a succesu principelui-cancelariu a se aliá cu partid'a reactionara si ultramontana in contra partidei national-liberala a Reichstagului germanu.

De candu cu venirea lui Garibaldi la Rom'a spiritele italianilor se afla in ferbere si agitatiune. Sunt fôrte multe semne, ca natiunea italiana se prepara pentru o actiune mare. Acésta se pare ca o simtu prea bine cercurile oficiose austriace, ale caroru organe de publicitate nu sunt nici decum invoite cu petrecerea betranului erou intre zidurile Romei și nici cu organizarea si energiósá activitate pe care o desvolta in tempulu din urma comitetele „Italiei irredenta.“

In dilele din urma russi au parassitu Dobrogea. Corpulu alu 12 alu armatei russesci este concentratu la Varn'a de unde are se se imbarce, ér' corpulu alu 9 si jumetate din corpulu alu 4 se afla la Ruscicu, unde isi astéptá ordinulu de imbarcare.

Gubernulu serbescu a tramisu brigadele din Kruevac, Alexinac și Procopolie sub comand'a colonelului Horvatovici cá se alunge pe arnautii, cari s'au fostu asediatu in positiuni fortificate pe naltimile dela Somacovo. Ultimele sciri ne spunu, ca arnautii au fostu batuti și alungati preste fruntariile serbesci.

Transilvania.

— Sibiu — (Dela sinodulu archidiececanu). In siedinti'a III a sinodului dupa ce s'au decisu despre cateva afaceri curente, trecenduse la ordinea dilei se pune la desbatere raportulu comisiunei speciale pentru adres'a, alu carui textu ilu publicaramu si noi in numerulu trecut alu diariului nostru, cetitu de catra raportorulu comisiunei deputatulu Part. Cosma și a fostu primitu cu pucine modificari stilistice, intre entusiastice urari de: Se traiésca Maiestatea Sa imperatulu și Regele, se traiésca Maiestatea Sa regin'a, se traiésca Alteti'a Sa principele Mostenitoru.

Totu in siedinti'a acésta, raportorulu comisiunei generale dep. Anania Trombitasiu dá cetire raportului seu. Cu privire la totulu si intregulu, raportulu constatédia unu aventu inbucuratoriu spre mai bine si ca luandu in consideratiune greutatea timpului și a situatiunei isi incheia raportulu cu mactim'a strabuna, ca: „concordia minimae res crescunt, discordia maximae dilabuntur.“

Nu potemu trece cu vederea unu punctu din raportulu comisiunei generale si acela este in care se vorbesce despre primirea elevilor in institutul seminarialu. Raportulu constata, ca desi sinodulu a prescriu in mai multe renduri si mai pe urma in §. 18 alu regulamentulu seminarialu, cá se se primésca numai astfelu de tineri, acaroru pregatire científica indreptatiesce la asteptarea, ca cei trei ani petrecuti in institutu voru fi de folosu pentru viitorulu lor, totusi aceste prescrieri au fostu desconsiderate intr'unu modu batoriu la ochi. Asia dintru cei 116 elevi affatori astadi in institutu 83 nu au avutu la primirea lor pregatirea prescria nici chiaru prin conclusele anteriore sinodale.

In siedinti'a IV deput. P. Cosma face propunerea, cá comisiunea organizátore se se insarcinie a revidiu regulamentulu afacerilor interne si a'lu intregi si apoi a supune intr'una din siedintiele procsime proiectulu seu la desbatere. Se primește.

Dep. Joanu Popea face propunerea cá se se scurte die serviciulu bisericescu, pentru cá se se póta tine si cuventari celu pucinu odata intr'o luna. In urm'a unoru esplicari date din partea presidiului, propunetoriulu isi retrage propunerea. Acelasi deputatu sinodale mai face propunerea cá se se reforme invetiamentulu religiunei in scótele elementare si gimnasiale si se se escrie premii pentru cartile didactice din acésta ramura de invetiamentu. Propunerea se transpune la comisiunea pentru propuneri. Urmédia apoi la ordinea dilei raportulu comisiunei verificátore. Alegerea clericala din cerc. elect. XIX alu Fagarasiului au datu locu la viue desbateri din cauza, ca la acésta alegere sar' fi intemplatú neregularitati. Sinodulu decide cá se esmita unu comisaru, care se si alege in persóna dep. Zacharie Boiu, in urm'a refusului din cauza de betranetie a dep. Josifu Baracu de a primi acea misiune. Se mai esmite o ancheta de barbati de specialitate care se intregésca

regulele directive asternute din partea comisiunei administrative a tipografiei archidiececane.

— In siedinti'a V mai 'nainte de a trece la ordinea dilei, presidiulu aduce la cunoscinti'a sinodului, ca Joi in 13 l. c. in diu'a in care serbamu iubulele de 25 ani alu casatoriei Maiestatii Sale imperatului si regelui, se va celebrá in biserica din cetate cultulu ddeescu cu solemnitatea prescria. Aratandu mai departe, ca prin cerculariu pres. a provocatu si pe oficiile parohiale archidiececane a serbá acésta di iubilara prin celebrarea servitiului divin indatinatu la astfelu de ocașiuni, ér' poporulu prin abtinerea dela lucrarile dilnice pe timpulu inainte de amiadi, propune cá si sinodulu se faca in acelu timpu pauza in lucrarile sale ordinare, spre a poté participá in corpore la servitiulu ddeescu.

Se primesce cu esclamaru insocite de „se traiésca Maiestatea Sa“!

Presidiulu aduce mai departe la cunoscinti'a sinodului, ca in timpulu de candu conduce archidiececane diferite sume de bani, pe care le-a administratu densulu, elocandu-le asia cá se fructifice catu se pôte mai bine. Aceste sume se urca acum la sum'a de 9848 fl. 68 cr. v. a. Acésta suma presidiulu declara a o implini din alu seu, pana va ajunge la sum'a rotunda de 10,000 fl. si propune sinodului, cá din incidentulu festivitatiei iubulare de 25 ani a casatoriei Maiestatii Sale, se formeze din acésta suma o fundatiune, care se pórte dupa numele Altetiei Sale imperiale clironomului, titlulu de „fundatiunea Rudolfiana.“

Aceste comunicari sinodulu le primesce cu viue aclamatiuni de „se traiésca“ Alteti'a Sa imperiala clironomulu Rudolf si Escl. Sa parintele Archiepp. si Metropolitu, hotarindu totodata a se face unu actu fundationalu formalu, in care se se determine apriatu scopulu fundatiunei, remanendu, a se face si pasii necesari pentru dobandirea incuviintiarei Preainalte.

Dupa aceste comunicari facute, sinodulu trece la ordinea dilei si alege doi profesori la seminariulu Andreianu in persónale d-loru Dr. N. Maieru, care fu alesu cu 44 voturi din 44 si Simeonu Popescu cu 36 voturi.

Candidati la acele doue catedre au fostu d. d-nii D. N. Maieru, Simeonu Popescu, Andreiu Ghidiu, Gregorie Pletosu, Dr. Vasile Glodariu și Dionisie Palade.

Urmédia apoi raportulu comisiunei scolare in caus'a pasiloru facuti de Escl. Sa parintele Archiepp. și Metropolitu Mironu Romanulu și de consistoriulu archidiececanu in caus'a proiectulu de lege pentru introducerea obligátore a limbei magiare in scótele poporale. Raportorulu comisiunei Dr. N. Popu propune si sinodulu hotaresce:

a luá actu despre pasii facuti de Escl. Sa si de consistoriu in cestiunea amintitulu proiectu, si incuviintieza in tóta estinderea lor si astépta in deplina incredere, ca voru intreveni si pe viitoriu in acésta cauza spre sustinerea intacta a autonomiei bisericei nóstre garantate prin lege, pentru salvarea intereselor nóstre culturale si spre liniscirea poporului nostru. Mai departe, fiindca proiectulu de lege amintitu, probabilu va fi unulu din primele obiecte, ce se voru pertractá in diet'a din Budapesta dupa redeschiderea sesiunei, sinodulu decide, a inaintá unu memorandu la inaltele corpuri legiuitóre din Budapest'a in acésta cestiune și cu elaborarea lui insarcinéza pre deputatii: Vicariu N. Popea, Joanu Ratiu, Partenie Cosma, I. Branu de Lemeny, Ananie Trimbasiu, Stefanu Iosifu, Dr. A. Tincu.

Discursulu

pronunsiatu de Prea Santi'a Sa, domnulu episcopu alu Aradului la deschiderea sesiunei sinodale din 1879.

Christosu a inviatu Dloru Deputati!

Implinindu-se érași trei ani dela alegerile ultime, ér' cu implinirea acestor'a espirandu si mandatulu deputatiloru de mai inainte, dupa ce in urm'a alegeriloru noue din dilele trecute, clerulu si poporulu nostru V'a onoratu cu increderea sa pentru noulu periodu sinodalu, care este ala patrunea in viéti'a nóstra constitutionala bisericesca: Ve salutu cu bucuria la inceputulu activitatii Domnielorú Vóstre.

Dupa implinirea acestei placute datorintie, indatu dela inceputu trebuie se ve spunu ceea ce de altcum credu se fi observatu si Dvóstra, cumca ne aflamu in timpuri grele si critice, candu mai vertosu moral'a si religiositatea sunt in decadere. Nutrescu in sa firm'a sperantia, cá zelului si intieptiunei Domnielorú Vóstre

va succede a află calea, ce duce la bine pentru a ajunge scopulu, ce urmarimu, scopulu celu sublimu alu bisericeii, fara de care nu póte prosperá nici o societate, dicu veti află acea cale, si astfelu veti justificá pe deplinu increderea, ce au pus'o alegatorii in Dvóstra. Sunt multe si intetitorie agendele, ce spre acelu scopu astépta resolvirea loru dela Dvóstra, si precum parte sciti, parte veti se ve convingeti din darile de séma oficióse, acele agende pretindu o solutiune buna si neamenata intru interesulu santei nóstre biserici si alu fiiloru ei.

Candu am intonatu mai inainte, cá moral'a publica este in scapatate si cá acésta pornire spre reu este unu mare pericolu pentru biserica, poporu si cultura, marturisescu, cá am fostu condusu numai de adevéru si de sinceritate, si observu, cá tocma pentru acestu morbu greu morale alu timpulu starea nóstra bisericesca, scolaria si fundatiunala de astadi nu se póte dice inbucuratória, precum asi dori din ánima se o potu constatá. (Aici continua P. S. S. a espune intr'unu raportu detaliatu mai pre largu cele ce a esperiatu in diecesa pe terenulu bis. scol. si fund. Dupa aceea continua, precum urmédia. Red.)

Facia cu acésta stare am emisu mai multe pastorale in diecesa, am tinutu consultari cu protopresbiterii si inspectorii de scóla, am dispusu se tina si preotii intre sine si cu invetiatorii conferintie pentru recunóscerea si delaturarea releuru, ale caroru rezultate invederate pána acum sunt, cá scólele confessionali, mai vertosu cele de fetitie, ni se sporescu in numeru frumosu, si potemu sperá, cá se voru totu spori si pe viitoriu.

Cá ceva inbucuratori, mai potu amentí institutul nostru pedagogicu-teologicu, carele este bine prevediutu cu poteri didactice, are 175 de elevi, dintre cari 56 internati in alumneu si prevediuti cu cele necesarii. Progressulu acestui institutu este si pána acuma destulu de observabilu, dupa cum s'a declarat si comissiunea sinodala anchetaria esmisa la esamenelu anuali, carea a contribuitu in modu edificatoriu la acelu progressu.

Acestu institutu, pentru carele dieces'a, dar mai vertosu fondurile comune varsa sume considerabile de bani, are destinatiunea, se dea poporulu nostru preotii si invetiatorii buni, cari se fia totu atátia apostoli ai moralitatii si luminei in poporu; dar si acestui'a i-lipseste inca unu directoru, carele cu tactulu si intieptiunea sa se conduca institutul si pe professorii mai tineri, ér cu autoritatea si esemplele sale se intarésca tenerimea pe calea moralei si a virtutii. In fine trebuie se amintescu lips'a de unu internatu pentru clerici, unde se-si póta insusi mai multu caracterulu bisericescu si se se póta ingradi de cátra influintiele vietii celei stricatióse din afara, apoi si cá se se póta controlá si discipliná mai bine.

Eu am meditatulu multu asupra modulu, cum s'ar poté ajunge scopulu ce dorimu, si nu am potutu aflá altulu, decâtu lumin'a cea adevératá, scóla si instructiunea buna din poporulu de josu pána susu la centru. Tóte straduintele mele dar sunt si remanu dedicate acestui scopu practiculu, si tóte combinatiunile mele purcedu de pe acésta basa. De aceea am recomandat, si am sustienutu si in trecutu, dar sustienu si acum, cá interesulu nostru bine intielesu pretinde organe mai multe si mai bune, cum si o disciplina mai rigorósa josu in poporu, ér' la institutul pedagogicu-teologicu implinirea postulu de directoru cu vre-unulu dintre cei mai demni barbati ai bisericeii nóstre.

Amu fi tare norocosi, daca D-dieu ar inspirá pe alegatorii chiamati dupa lege a impliní postulu vacantu de protopresbiteru in Aradu, cá se nimerésca unu atare barbatu, carele totu-odata se fia calificatu a fi directoru si de a corespunde si lipsei atátu de simtite la institutul nostru.

Trebuie Dloru Deputati, se tinemu intru tóte lipsele nóstre publice contu de inpregiurari, si cá ingrigitori buni si intiepti de salutea celor ce ne au alesu, lapadendu-ne de ori ce interese particulari, in cadrulu angusteloru nóstre medilóce, se folosimu cu devotamentu, abnegatiune si sacrificii tóte inpregiurabile si ocaziunile possibili, pentru inaintarea scopulu celu mare alu chiamarei nóstre.

Din acestu punctu de vedere, dupa acésta mesura morala, ve rogu se luati spre cunoscentia si in dejudecare si cunoscutulu pasu alu capiloru ierarhiei si alu corporiloru esecutive diecesane, intielegu pasulu intreprinsu de curendu la Maiestatea Sa, Regele nostru apostolicu in caus'a cunoscutulu proiectu de lege alu inaltiatulu Ministru, relativu la introducerea limbei magiare, cá studiu obligatu si in scólele nóstre confessionale, care proiectu dupa a nóstra convictiune atingea in modu intetitoriu au-

tonomi'a nóstra legala in institutele nóstre culturali, câtu si progresulu in scólele poporali.

Totu pentru inaintarea si respective inlesnirea ajungerii acelu scopu sublimu eu m'am simtitu indemnatu a procurá pe spesele mele o tipografia diecesana, pe carea o inchinu diecesei nóstre, spre scopulu, cá se fimu in stare a provedé scólele nóstre cu cele mai bune si mai eftine cárti, si asia se latimu in publiculu nostru preste totu, si in specie in clerulu si corpulu didacticu alu nostru totu mai multa lumina. Acésta tipografia, carea va inlesni dupa timpu si tiparirea cartiloru bisericesci cu litere, chiar' acum se pune in activitate in nisce conditiuni modeste, dar' corespundietóre trebuintieloru unui inceputu bunu. Deci pre candu eu cu adevératá placere archipastorésca o dedicu diecesei mele, si destinezu venitulu ei pentru infintierea si sustinerea unui institutu superioru de cultura séu gimnasiu, pe care gimnasiu in scurtu timpu speru se-lu potu inzestrá si cu unu altu fondu necesariu pentru a ajunge câtu mai curendu la infintierea si destinatiunea sa.

Chiar' si din acestu motivu mi-reservu dreptulu de a amplificá tipografi'a, si a o dotá prin midilóce voluntarii de binefacere astfelu, in câtu se fiu in stare din anu in anu a presentá venerabilulu sinodu raporturi totu mai inbucurátorie asupra starii si activitatii ei. Numai si numai pentru acésta dorintia a mea ve rogu cu luarea spre cunoscentia a declaratiunei mele, prin carea acésta tipografia trece in proprietatea diecesei, a-mi lasá precátu timpu voiu avé bucuri'a a stá in fruntea acestei diecese mana libera intru conducerea, dotarea, amplificarea si administrarea ei, conformu destinatiunei ei pre langa raportu anualu regulatu.

Atáta din partea mea, altele mai multe asteptandu dela zelulu si intieptiunea Domnieloru Vóstre, pre cari prin indegetarile mele am doritu a ve introduce pre calea activitatii, pentru carea v'ati adunatu si rogandu pre Atotu-Potintele se Ve binecuvinte si pre Dvóstra si tóte lucrurile Dvóstra, declaru sesiunea sinodala a a. 1879 de deschisa.

Ioanu Metianu m. p.,
(„Biserica si Scóla“) episcopulu Aradului.

Romania.

— (Catu a costatu resbelulu din 1877/8) Chieluelele ce au costatu pe Statulu romanu resbelulu din ultimii ani se potu inparti in dóue: chielueli cari s'au facutu pentru sustinerea resbelulu si chielueli, cari au decursu in urma din caus'a resbelulu.

Cele d'antau se urca la sum'a de lei 48.181,233 astfelu repartite: 1) Chielueli de concentrare si mobilsare; intretinerea armatei pusa pe picioru de resbelu si intretinerea prizonierilor turci lei 24.892,135. 2) Prim'a de echipare a oficeriloru lei 391,600. 3) Efecte de inbracaminte, echipamentu, corturi, telegrafe etc. lei 3.795,798. 4) Munitiuni de resbelu lei 2.147,906. 5) Costulu transporteloru militare pe caile ferate si pe Dunare 3.499,920. 6) Construirea si intretinerea podulu pe Dunare lei 430,000. 7) Chielueli pentru serviciulu medicalu militarulu, pentru ingroparea cadavelorulu si desinfectarea localitatiloru pe unde s'a facutu transporte militare 332,655 lei. 8) Rechisitiunile 12.282,379. 9) Cumperarea de cai 258,000. 10) Medalii comemorative 150,840 lei.

Chieluelile provenite din caus'a resbelulu sunt cele urmatóre, suindu-se la unu totalu de 9,285,704 lei. 1) Comissariatele instituite pe langa armatele russe 365,400 lei. 2) Chieluelile pentru mantinerea ordinei publice lei 56,000. 3) Chielueli extraordinare de intretinere si exploatare a caliloru ferate ale companiei actionariloru, lei 7.412,154. 4) Perderea asupra rubleloru de argintu reduce la cursulu de 3 lei 70 bani, lei 500,000.

Cele mai multe din aceste chielueli au fostu acoperite prin enormele escedente bugetare ale aniloru din epoc'a chiaru a resbelulu. „Curier. financ.“

— (Creditulu funciaru romanu, din Bucuresci.) — Tragerea la sorti a scrisuriloru funciare, emise de acésta societate, efectuandu-se de doua ori pe anu, se face joi, la 1 Maiu st. n. (19 Aprilie s. v.) anulu curentu, la 12 ore din diua, in localulu societatiei din strada Coltiei.

Scrisurile funciare esite la sorti se platescu al pari (suta in suta) si in moneta de auru, cu incepere de la 1 Iulie st. n. 1879.

— (De la Curtea romana.) — M.M. L.L. R.R. Domnulu si Principele Mostenitoru alu Suediei si Norvegiei cu A. S. Princesa Paulina de Waldeck si suitele Altetieloru Loru au asistatu luni 9 Aprilie curentu, la representatiunea data in folosulu victimeloru inundatiei de la Szegedinu, in teatrulu celu mare, sub patronagiulu d-nei contesa de Hoyos, cu concursulu mai multoru d-ne si d-ni din societate ce au bine-voitu a se insarcina cu interpretarea pieseloru ce s'au jucat.

M. S. R. Dómna fiindu inca indispusa n'a potutu asistá la acésta serata.

Italia.

— Garibaldi, betranulu leu dela Caper'a a parasitu cuibulu seu si a venitu pe continentulu italianu, nu pentru a 'si sfersi dilele la Rom'a devenita capital'a

Italiei, dupa cum crede Mesagerulu Vienei, ci anume pentru a incepe o actiune politica.

Care va fi insa acésta actiune?

Regele Umberto la visitatu, Garibaldi, potendu-se sculá dupa patu'i de suferintia, a intorsu visit'a regelui, si cu tóte aceste probe de amicitie si de reciprocu si atingetoriu respectu, vase de resboiu primescu ordine de a pluti pe Adriatic'a si de a veghiá, ér' Garibaldi devine de odata poetu spre a-i spune lui Felice Cavallotti cuvinte care suna ast-felu:

Dimmi Felice, questa manomessa
Plebe d'alla tirannide e dal furbo
Semiatore din menzogne, un giorno
Non avrá di vendette? Ed irrompendo
Dai miseri giacigli, un di per lei
E troni, e templi, e civiltá bugiarda
In mar di sangue non adran travolti? . . .

(Spune'mi Felice, acestu poporu apesatu de tiranie si de viclénulu respanditoriu de minciuni, nu 'si va aflá o di de resbunare? Ridicandu-se. dupa paturile lui de suferintia nu va inecá intr'o mare de sange si tronuri, si temple, tóta acea civilizatiune falsa . . .)

Se vorbescu multe dar' din nouatatile aduse de telegrafu aflamu a-nume cá betranulu leu a presentatu regelui unu memoriu asupra situatiunei interne si esterne a Italiei si ca vorbesce se provóce adunari pentru reformarea legei electorale. („Binele Publicu.“)

— O alta scrisóre au fostu adresatu eremitulu dela Caprer'a catra diariulu din Neapole. Reproducemu si noi tecstulu acelei scrisori dupa traducerea „Roma-lui. Eate-o:

Caprer'a Marte 1879.

„Pre iubite Imbriani! Éca câte-va renduri pentru a nóstra Italia degl' Italiani.

„Am disu: Itali'a datoresce recunoscintia dinasthie de Savoia, pentru ca acésta a contribuitu fórtu multu la unificarea tieiei; si repetu astadi ceea ce am disu, convinsu fiindu cá spunu adevéru. Tóta lumea scie inse, cá dinasthi'a n'a fostu singura in acésta intreprindere si cá numerosi au fostu patriotii cari au ajutat'o, fara altu interesu decâtu acela alu demnitatii tieiei si posteritatii sale. Astadi prin silintiele tutuloru, Itali'a e aprópe definitivu constituita. Dar' este ea prospera? Nu dicu; poporatiunile sale erau materialu mai infortóre, sub jugulu de feru alu miciloru sei tirani. Noue dar', cari am contribuitu la reconstituirea tieiei, se cuvine a vorbi in numele drepturiloru sale, astadi calcate in pecióre fara mila. Parlamentulu resturnandu prin votulu dela 11 Decembre ministeriulu Cairoli, pe care iul sustinea majoritatea natiunii, a aratatu cá nu represinta aspiratiunile sale. De la Depretis, membru servilu alu unui despotismu mascatu si jucari'a unor intriganti, e de prisosu se asteptamu ceva, cá-ci nu e capabilu de nimicu. Remane dinasthia, care, sub velulu neresponsabilitatii sale, e caus'a releuru care asediéza Itali'a; discreditu si dispretiu in afara; miseri'a si desperare in intru.

„Dinasthie dar' trebuie se ne adresamu si se ceremu se inbunatáscá sórtea tieiei nóstre, punendu la guvernú ómeni capabili si onesti.

„Avemu acestu dreptu, si asiu voi cá tinerii suverani, in locu de a se închide intr'o atmosfera de lingusire, se asculte pe ómenii capabili de a le spune adevéru: ca adeca monarchii nu sunt eterni si cá durat'a monarchiei casei de Savoia va fi in raportu directu cu iubirea ce va sci se merite din partea poporulu. Acésta nu se dobandesce cu cinci-spre-diece milióne de lista civila, cu unu numeru extravagantu de uniforme, cu o armata permanenta, care inghite unu sfertu din veniturile statulu, nici in fine tinendu o jumetate a natiunii in lenevia, cá se traiésca bine in pagub'a celeilalte.“

G. Garibaldi.

Russia.

— (Atentate anterióre asupra imperatulu Russiei.) Aprópe cu trei-spre-diece ani inainte de acésta, la 16 Aprile 1866, s'a comisu celu d'antau atentatu asupra imperatulu Alecsandru. Atunci, dupa ce imperatulu facuse o preambulare pe langa gradin'a de véra din Petersburg si voia se se suie in trasur'a sa, se trase asupra'i unu focu de pistolu. Imperatulu nu fu atinsu, atentatorele fu arestatu. Criminalulu érá Dimitri Wladimirov Karakasow, nascutu in gubernamentulu Saratow si auditoru estraordinaru la Universitatea din Moscva. Elu profesá principiile celu mai estremu socialismulu. Servulu Osip Iwanovici Komisarow scapa imperatulu vietia. Elu fusese mai inainte servu la mosiile baronulu Kister; veni inse inca cá baiatu la Petersburg, unde intra cá ucenicu la siepcarulu Sadow. De óre-ce Komisarow serbatoria tocmai in 16 Aprilie diu'a numelui seu, se duse se-isi faca rugaciunea in capel'a de langa casutia lui Petru celu Mare. La reintórcerea sa, sossindu la tiermulu Newei, nu potú se tréca riulu, de óre-ce podulu de vase fusese desfacutu; se întórse déra inapoi si, trecendu pe langa gradin'a de véra si vedindu la pórtu unu echipagiulu imperialu, se amesteca printre multimea care asteptá acolo spre a vedé pe imperatulu. Curendu dupa aceea elu isbuti a petrunde asia departe, in câtu zari pe imperatu tocmai in momentulu candu voia se se suie in trasura si isi inbracă mantaua. Inca pána nu se aretase imperatulu, Komisarow observase pe unu omu care se silea se strabata printre multime cá se se apropie de imperatulu. Komisarow se retrase pucinu; vediu inse ca, in momentulu candu imperatulu isi inbracă mantaua, necunoscutulu scóte din posunaru unu pistolu si ochiese spre imperatu. Komisarow lovi rapede pe atentatore peste cotu, pistolulu se slobodi, inse pré susu cá se nemerésca pe imperatu. Faptuitorulu fu prinsu indata. Incrementu de spaima, Komisarow se perdú prin multime. Scirea despre atentatu se lati rapede prin orasiu si produse mare sensatiune. Curendu dupa incidentu, imperatulu se duse in catedral'a numita de Kasan, spre

a multiami lui D-dieu pentru scaparea vietii sale. La sossirea sa in palatul de ierna, membrii consiliului de statu, cari tinusera tocmai o siedintia, fura cei d'intai cari salutara pe imperatulu. Peste pucinu se adunara in palatul de ierna toate generalitatile si toti demnitarii cari aveau intrare la Curte. Candu aparut imperatulu, fu salutat de cei presinti cu strigate de bucuria si cu cele mai viui semne de entusiasm. Monarchulu multiami prin câteva cuvinte gratiose si ceru se véda pe salvatorulu seu Komisarow. Acesta se aflá dejá in palatu, fu introdusu; imperatulu i esprima multiamirile sale d'inaintea adunarii intregi si 'lu radica indata la rangulu de nobilu. Séra, Petersburgulu erá iluminatu serbatoresce.

Unu anu mai tardiu, la 6 Iunie 1867, s'a facutu alu douilea atentatu asupra imperatului Alecsandru, candu Polonesulu Berezowski a trasu asupra lui, pe candu se intorcea cu imperatulu Napoleon III dela marea revista militara din Longchamp. La o carmitura a drumului, pe unde avea se tréca atunci trasura imperatésca, unu teneru cu blusa alba iesi din multimea cea indesata, baga man'a in posanaru si tinu apoi ambele mani in aeru. Ecuierulu imperatésca Raimbeaux, care calarea inderatulu trasurii, observandu acésta misicure, crediu ca individulu in cestiune voiesce se arunce o petitiune in trasura; dete pinteni calului seu spre a se intrepune; acesta facu o saritura inainte; se audi o detunatura si indata dupa aceia o a doua. Calulu lui Raimbeaux primi unu glontiu in nari, sari in susu si stropi cu sangele seu pe principiú din trasura. In fatia imperatului Napoleon sidea marele duce Wladimir si, vedindu'lu imperatulu stropitu de sange, ilu apuca de braci si 'lu intreba: „Esti ranitu?” „Nu; déra dtea, sire?” intreba marele duce, cá-ci si uniform'a lui Napoleon erá plina de sange. Principii, convingendu-se ca nu li se intemplace nimicu, se radicara in susu spre a se aretá poporului, care scotea strigate de bucuria, si apoi se intórsera in orasiu.

Atentatorele voia se fuga prin tufisii; fu inasa apucatu de asistenti, cari navalira asupra lui. Celu d'anteiu care puse man'a pe densulu fu capitanulu gardei din Paris, d. Lubert; se esca o invalmasiela forte apriga, publiculu voia se lincheze pe Berezowski. Se audiau strigate de: „Branchons-le! Branchons-le!” (Se'lu acatiamu!) Numai cu multa greutate isbutira colonelulu Lallemand si capitanulu gardei orasienesca Presle — care alergase indata dupa slobodirea focurilor pe o alea laterala si sarise de pe calu — a scapá pe prisionieru din manile unei multimi intaritate de peste o suta persóne si a'lu tari in tufisii; agenti politienesca si soldatii alergara intr'ajutoru si pusera capetu, inca la timpu si inainte de-a usa de baioneta, acestei furiose invalmasieli, care tinu peste diece minute. Sossi o trasura; o persóna se cobori dintr'ensa; patru agenti in haine civile se urcara pe cosulu trasurii, altii trei agenti inpinsera pe atentatore in intrulu trasurei si se asediara langa elu Escortatu de unu despartimentu de garda orasienesca, elu fu condusu intr'o carciuma din apropiare, unde i-se aduse celu d'anteiu ajutoru; elu fusese greu ranitu prin plesnirea pistolului seu, perduse o cantitate insemnata de sange si lesinase aprópe, in urm'a luptei pe care o sustinuse pentru persóna sa; vestimintele sale erau sdrentiuite si o maneca rupta cu totul. De la acea carciuma, fu condusu la consiergeria. Berezowski fu condamnatu la mórte, mai tardiu inse a gratiatu la deportatiune in Noua-Caledonia.

(„Romanulu“.)

Sciri diverse.

— (Unu nou actu de tolerantia magiara.)

In monastirea Ursulineloru de aici, in care se afla la vreo 15 eleve romane, inca se facura pregatiri pentru serbarea jubilara a M. Loru din 24 crt. Rectorulu monastirei compuse anume cinci piese teatrale spre a se jocá in diverse limbi. Traducerea piesei pentru elevele romane s'a publicatu si retiparitu in brosiura dupa „Scól'a romana,” precum anunciaseramu si noi.

Dar' ce se vedi? Rectorulu compuse programulu jubilarii singuru, din capulu seu, fara a presupune, ca prin acést'a comite vreo crima. Inse s'a insielatu, cá-ci audiendu despre acést'a unu profesoru gimnasialu, care tiene óre de prelegeri magiare in institutulu respectivu, a interdusu rectorulu representatiunea romana precum se afirma sub cuventu, „ca tocmai acum, candu parlammentulu elaboréza proiecte pentru introducerea obligatoria a limbei magiare in toate institutetele de invetiamentu, nu este de locu consultu se se dea atáta onóre „limbei romane intr'unu institutu, care trebue se aiba „cu totul alte tendintie.“ Astfeliu representatiunea romana a remasu nedata.

Nu scimu cu ce dreptu séu la a cui porunca a lucratu dlu profesorulu? Unii dicu, cá acésta exilare a limbei romanesca dela o petrecere destinata pentru dio'a din 24 Aprile s'ar fi intemplatu in urmarea unui ordinu venitu dela episcopi'a rom.-catholica din Alba-Jul'a; in acestu casu inse amu prasupune cu totu dreptulu, cá ordinulu s'a datu in scrisu, éra nu pe submana si nu numai prin graiu.

— (Petrecerea data de catra „Reuniunea Sodaliloru romani din Sibiiu“) in sér'a de 14/26 Aprile, a reusitu bine in toate privintiele, asia ca au potusu fi multiumitu si publiculu precum si arangeatorii acelei petreceri. Joculu forte animatu a duratu pana dupa 3 óre din diua.

— (Rectificare). In notiti'a pe care o amu publicatu in numerulu precedentu alu acestui diariu despre prandiulu diplomaticu datu in diu'a de 12/24 Aprile de catra Escel. Sa mitropolitulu Mironu Romanulu, s'au stracuratu o eróre de tiparu, pe care ne grabimu a o rectificá si adeca la acelu prandiu n'au luat parte numai 60 de persóne, precum s'au disu in acea notitia, ci preste 70 de persóne.

— (Deputatulu dietalu d. Parteniu Cosma) a plecatu cu trenulu de domineca séra la B.-Pest'a, pentru cá se ia parte la desbaterea proiectulu pentru introducerea invetiamentulu obligatu alu limbei magiare in scólele confessionale, ce va avea locu marti in 29 l. c.

— (Pentru ajutoriulu familiiloru din comun'a Betleanu) in comit. Fogarasiului daunate prin focu:

D. Iosifu St. Siulutiu, asesoru la tribunalulu reg. de aici a depusu la redactiune . . . v. a. fl. 2.—

— (Dela Dev'a ni se scrie), cá din asia numitele muscele columbace care esu in fiacare anu din pesterea Veterani de la Mehadiá, au ajunsu si estimpu unele roiuri pana in comitatulu Hunedóra. Musicatur'a loru veninósa omóra multime de vite cornute, si toate incercarile de a le exterminá remasera pana acum vane. Corespondentele nostru crede, cá contra musicarei loru ajuta oleulu de rapitia amestecatu cu terpentinu, cu care se ungu vitele mai de multe-ori.

— (Curiositati ale tempului.) S'a pretinsu adesea ca se póte diviná caracterulu unui individu prin simpl'a inspectiune a scrierii lui.

Unu functionariu alu posteloru din Parisu merge si mai departe: elu se crede in stare de a potea ghici noroculu unei persóne numai din modulu cu care 'si timbrédia scrisórea.

Déca, dice augurulu din strad'a Jean-Jaques, timbrulu este pusu piedisu, persóna care l'a lipitu nu va ajunge nici-odata la nimicu; déca este pusu la steng'a, acea persóna este unu originalu care 'si va face póte carier'a; si déca timbrulu este lipitu fara regula, elu provine dela unu glumetiú séu dela unu negligentu care nu va avea in vietia de cátu desceptiuni; déca timbrulu este pusu in mijlocu si d'asupra adresei, elu a fostu pusu de unu aristocratu séu de unu omu care voiesce se para aristocratu, cá-ci este evidentu ca acésta asediare n'a fostu aléda decátu cugetendu la armele charthiei de scrisori; déca timbrulu este josu si in coltiulu stangu corespondentele este fara ambitiune si chiaru fara idei inalte; déca este pusu susu si in coltiulu dreptu, unde trebuie sa fia, cel'a care l'a pusu e omu de ordine, va merge departe si póte intr'o di va fi ministru . . . . alu posteloru si telegrafeloru. „Femei'a romana.

— (Atentatu de petarde in Sevil'a.) In 12 Aprile au explodatu in biserica St. Antonio din Sevil'a doue petarde mari, ranindu mai multe persóne. Atentatorii aveau intentiunea de a face prin acésta cá lumea se fuga din biserica, spre a profitá de confusiunea ce s'ar fi nascutu si se fure giuvaerele de mare valóre, care sunt pastrate in acea biserica.

Bibliografia.

— Resbelulu Orientale de profes. Dr. A. P. Alessi si profes. Massimu Popu. Graz, Editur'a lui Paul Cieslar 1878.

Acésta opera din care pana acuma au aparutu VIII brosiure va constá intréga din circa 10 brosiure in formatu de octavu majoru de cate 3 cóle séu 48 pagine, pre papiru elegantu albu si bine satinatu, si inprimata cu tipariulu celu mai modernu.

Fia-care brosiura va contiené mai multe ilustratiuni perfectu efectuite, parte in coloru, parte in litografia. Acelea voru representá parte portretele barbatiloru de positiune inalta, cari au participatu la afacerile resbelulu si au jucatu unu rol pe terenulu diplomaticu, parte alu acelora cari s'au destinsu prin eroismu pe campulu de resbelu; in fine ilustratiuni ale orasieloru, satele si toate locurile cate au jucatu unu rol in acestu resbelu, despre luptele mai insemnate si alte episóde interesante din vietii belice.

Pentru cá se-si póta procurá acésta opera si cei cu mediulóce mai modeste — de si spesele edarei pre langa unu tipariu elegantu si ilustratiuni artificiose, se urca la una suma enorma — am statoritu costulu unei brosiure numai cu 40 cr. v. a. = 1 francu = 1 leu in auru.

Toate 10 brosiurele costa numai fl. 4 séu franci 10. Acei p. t. abonati, cari-mi voru tramite costulu operii intregi séu anticipative séu dupa primirea brosiurei prime, voru primi cu brosiur'a ultima unu tablou mare: „Ocuparea Plevnei“ „gratis“, care tablou in libraria nu se va vinde sub fl. 5 séu franci 12.*)

Celu ce va aduná abonati la acésta opera in cerculu cunoscutiloru sei, va primá la 10 esemplare unulu „gratis“, ér' celu ce va aduná 200 abonati va mai

*) Acestu tablou care ne veni si noua este prea frumosu si merita se figuredie in ori ce salonu.

Red.

primi, „gratis“ prelanga aceea unu grandiosu tablou in oleiu iu cadra aurita, care va representá: „Asaltulu Romaniloru asupra redutei Griviti'a.“

Cate unu esemplaru din acestu pomposu tablou se va espune in Budapest'a si in Bucuresci. Costulu de bolta alu acestui tablou va fi franci 500

Pentru perpetua aducere a-minte se voru inserá la finele operii si numele abonatiloru, de aceea sunt rogati toti p. t. domni cari voru binevoi a prenumerá acésta scriere a-si insemná catu mai esactu adres'a.

Fiindu ca „Resbelulu orientale ilustratu“ se va tipari numai in unu numeru micu de esemplare, e de interesu pentru toti doritorii cá se-lu prenumere catu mai in graba, fiendu-cá o a doua editiune nu se va face, din caus'a speseloru enorme, ér' esemplarele complete se voru vinde numai prelanga pretulu de fl. 8 sau franci 20.

Oper'a s'a dedicatu de catra d.d. autori:

Armatei romane si braviloru sei conducatori, in semnu de inalta recunoscentia si admiratiune. Editur'a lui Paul Cieslar in Graz (Austri'a).

— Despre interesant'a si instructiv'a carte, care se vede anuntiata si prin librariile de aici, ne veni urmatóri'a recenziune scurta, dela mana competentu: Opolu Clarissimulu D. Dr. Nicolau Nilles S. S. esitu la lumina in anulu curinte la Oenipontu — Inscrub — sub titlu'a „Calendarium manuale utriusque Ecclesie Orientalis et Occidentalis“ pentru filheleni si cei ce possu limb'a latina in biserica nóstra Orientalu este de pretiu insemnatu. Intru acestu manualu se atingu varietatile rituali, carii se afla intre nationalitatile tinetóre de biserica orientala; sunt conferite si combinate cu riturile bisericei occidentale, se arata originea si intielesulu cartiloru liturgice chorale precum Mineiu si Minologiu cu Sinaxariu, Triodu, Pentecostariu, Anthologia, Orologiu, Octoichu, Psaltirea cu Calhismele si starile sale. Toate nomenclaturile sunt puse si esplicate dupa limb'a elina, nu numai latinesce, ci si slavonesce si romanesce, cá-ci precum se vede, auctorulu cunósce si limb'a nóstra, citédia si unele calindarie romanesca, a-nume pe cele dela Sibiiu si pre celu din Bucovin'a, esplica terminii grecesca ai himnuriloru usitati in biserica nóstra cum e Tropariu, Condacu, Irmosu, Icosu, Stichu, Antifóna, Polieleu, Ectenia, Ipacoiu, Prochimenu, Metania mare si mica etc. etc. Succincta despre toti santii carii occuru in sinacsariulu nostru peste anu dupa dilele calendarului, cu unu cuventu, opulu acesta este unu thesauru, in biserica nóstra lipsita de carti tilcutóre ale tipicului si rituriloru sale; si auctorulu amintitu care cu mare zelu, laboriositate, eruditiune si nepartialitate au frunziaritu toti auctorii si cartile referitóre la scopulu preatinsu, si cá una albina din flóre in flóre au adunatu intru unu manunchiu toate acele carii sunt spre lamurirea si facilitarea intielesulu vasteloru carti liturgice si chorale ale bisericei orientale, e demnu a fi inbratio-siatu asia, cá opulu susu mentionatu se nu lipsésca de pe mésa nici a unui preotu inteligentu alu bisericei nóstre greco-catholice-orientale.**)

Gherla, la 19 Aprile 1879.

J. A.

***) Vedituramu si noi cartea recomandata mai in susu. Ea s'a tiparitu in a. c. 1879 la Inscrub (Oenipontu), tipogr. F. Rauch, formatu mare lexic. 496 pag, in frunte cu una icóna antica bizantina a précuratei Virginei Mari'a Mam'a Domnului, éra la calcaiu cu una charta combinata din tierile cristiane. Are si „scari“ (Indices) de santi, de nume si de lucruri, cá se poti aflá usioru ceea ce cauti. Pretiulu nu ni s'au aratatu; audimu numai cá e 3 fl. si mai bine. Red.

— Sibiiu, 30 Aprile. Astadi, miercuri, se pertractá aici la curtea juratiloru processulu de pressa intentatu de cátra procurorulu regescu contra lui G. Baritiu, cu provocare la §§. 65, 300 et 302 din codicele penale austriacu, cá pentru crime si delictu. Dupa pledoaria ferbinte de 3¹/₂ óre, cei 12 jurati retragendu-se spre a deliberá asupra celoru 5 puncte formulate de cátra tribunalulu regescu, acusatulu fu declarat in unanimitate de nevinovatu.

Relatiune ulterióra va urmá.

Sciri ultime.

Telegramele lui „Sbg. D. Tageblatt“ sossite astadi ne spunu ca constituanta bulgara din Tirnov'a, au alesu cu aclamatiune intr'o siedintia secreta pe principele Battenberg de principe alu Bulgariei.

— In Vien'a a muritu renumitul editoru si publicistu M. Etienne capu-redactoriulu diariului „Neue freie Presse“.

Cursuri de Bacuresci in Lei noi (franci).

26 Aprile.

Obligatiuni rurale din 1864 cu 10%	1. 102. ³ / ₄ b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	„ 102. ¹ / ₂ „
Obligatiune de imprumutu dominiale din 1871 cu 8%	„ 100.— „
Creditu fonciariu (hipot.) rurale cu 7%	„ 94. ¹ / ₂ „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%)	„ 87. ⁷ / ₈ „
Imprumutulu municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	„ 97.— „
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 10%	„ 178.— „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„ 30.70 „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	„ 86.— „
Daci'a, Compania de ascur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„ 190.— „